

LÖFVEN ska visa att han duger

TEXT: HARALD GATU FOTO: HANS GEDDA

Det finns fackpampar och fackpampar. Somliga har bara avtal och facklig-politisk samverkan i skallen.

Andra kan man snacka elitseriehockey och Ulf Lundell med.

Stefan Löfven är en sån, barnhemsbarnet som blir en av fackets mäktigaste män.

In te för att Löfven anser att avtal eller samverkan med socialdemokratin skulle vara oviktigt. Tvärtom, Löfven är född in i rörelsen, en del av den, uppfylld av dess drömmar och mål uppväxt som han är i Ådalen med Folkets hus och SSU och all annan önskvärd rekvisita som med råge uppfyller normen för en arbetarrörelsens företrädare.

Men Löfven är en höjdare som man gott kunde tänka sig ta en pilsner med och snacka ...tja hockey och Lundell. Sânt där som Löfven inte bara gillar utan även gillar att prata om.

Han är som han är. "Och det får väl duga då", som han sa till den metallkongress i oktober som nominerade honom till det nya storförbundet Industrifacket Metalls förste ordförande från och med årsskiftet.

Det får väl duga då. Ni får vad ni får. Visst, det lät anspråkslöst.

Om Stefan Löfven sägs att han aldrig gillat att stå i centrum. Han är ganska blyg som person.

"Palme var också blyg", intygar fotografen

Hans Gedda när han plåtar Löfven i sin studio.

Färgstarka ledare är ofta lite förlägna. En av Löfvens mer uttrycksfulla företrädare, Leif "Blomman" Blomberg, intog talarstolen likt en bombastisk slugger, men på tu man hand fäste han oftast blicken i golvet.

I den lilla byskolan hemma i Kalknäs några mil öster om Sollefteå var den kortväxte Stefan inte den som slog sig fram i killarnas hackordning och när isen om vintrarna frös till först på ankdammen och sedan på Stöndartjärnen på andra sidan gårderna och hockeyrören äntligen snördes på var det inte Stefan som tacklade hårdast.

Han var med i spelet, i leken och han ansågs vara en bra kompis. Snäll och glad. Och någon man kunde lita på. Om Stefan Löfven sägs att han aldrig snackade skit om någon annan.

Det där hör man fortfarande, att han inte snackar skit om andra. Icke-skit-snackare är lika mycket en bristvara såväl i kompisgänget runt en byskola och en nyfrusen tjärn ▶

NAMN: Stefan Löfven, 48 år.

YRKE: Ombudsman och från första januari förbundsordförande i Industrifacket Metall.

FAMILJ: Ulla och hennes vuxna barn Magnus och Maria.

FRITIDSINTRESSEN: Gå på teater och konserter. Lyssna på musik, helst Ulf Lundell och Bruce Springsteen, men också klassiskt.

ÄLSKLINGSRÄTT: Fläskpannkaka.

GODASTE DRYCKEN: Ett riktigt gott rött vin.

SKULLE VILJA KUNNA: Spela ett instrument, gärna gitarr eller piano.

MIN BÄSTA SIDA: Jag är hyfsat bra på att lyssna.

MIN SÄMSTA SIDA: Jag är för otålig.

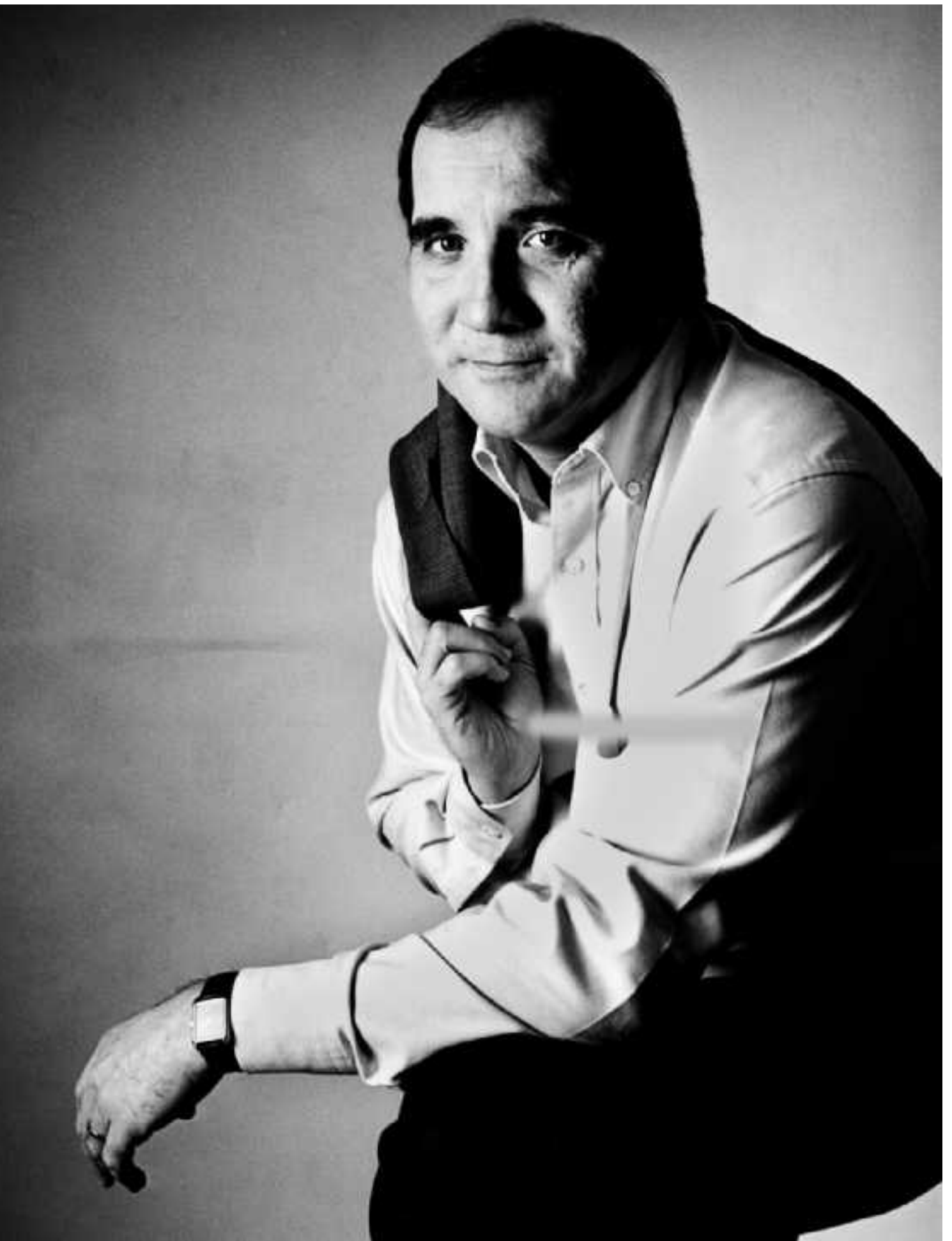
Med större tålmod skulle jag nog vara bättre på att snickra. Och laga mat.

Ulla lagar det mesta av maten, däremot är det jag som städar hemma.

SKULLE VILJA TRÄFFA: Ulf Lundell.

FINNS DET LIV EFTER DÖDEN? Nej, det tror jag inte.

MOTTO I LIVET: Människor ska behandlas rättvist och med respekt.

► som i en facklig organisation.

På hans gamla arbetsplats, Hägglunds i Örnköldsvik som i dag heter BAE, säger man just det: Löfven var en hygglig grabb. Duktig, kunnig, lugn.

Han stod där på avdelning 8642 RC-lok underredsdelar plötsligt en dag för tjugofem år sedan i en ren och fin overall.

Hit hade han kommit mycket av en slump. Efter lumpen tog han en svetskurs på Amu, mest för att han inte hade så mycket att göra, men också för att han på sommarloven jobbat vid timmersorteringen i Sandslån och sett sågverkets reparatörer rycka ut med sina sprakande aggregat. Han tyckte det såg härligt ut.

Egentligen hade Löfven siktat inställt på Socialhögskolan i Umeå och där kom han också in, men när han gjorde andra terminens praktik i Övik och mötte trasiga familjer, sprit och misshandel tvekade han.

Stefan Löfven blir det nya storförbundet Industri-facket Metalls första ordförande. En svetsare från Övik ska företräda 450 000 industriarbetare.

”Han var allt annat än gapig. Jobbade bra och var absolut ingen hösäck. Pigg och vaken och med en kul humor.”

Börja på Hägglunds, manade en kamrat. Där behövs svetsare.

Doften från en svetsverkstad kan fortfarande göra honom salig. ”En maskinhall luktar mest olja, men en svetsverkstad...”

Kanske är det värmen och kamratskapet från arbetslaget med Janne Larsson, Bertil Orrby, Sven Nordin, Ivan Blomqvist och Torleif Pettersson som fortlever i svetsdoften. Det var ett kul och livfullt lag han kom till. Duktiga och krävande yrkesmän. Och inbitna schackspelare.

Här fick han lära sig att spela blixtschack på 48-minutersluncherna. Det hände att något drag drog över rasten och ryktet spreds att gubbarna på underredssvetsningen spelade schack på arbetstid och det satte naturligtvis fart på förmännen.

För att gardera sig att ingen kunde ta schackspelet ifrån dem målade gubbarna ett av bordet i rutigt schackmönster och låg förmännen på för hårt spelades schack utan pjäser. Man sa bara: Jag flyttar E2 till E4 och så hade man det i huvudet.

Det var bland dessa arbetskamrater som Stefan Löfven bara efter någon dag gjorde sitt första fackliga utspel.

”Så här kan vi inte ha det. Ni har ju inga stolar och bord.”

De satt på trälådor och fikade.

”På svetskolan hade vi minsann bord och stolar, men inte här.”

Snart hade de annat än trälådor att sitta på.

Orrby, den facklige aktivisten i laget, la märke till nykomlingen.

”Han var allt annat än gapig. Jobbade bra och var absolut ingen hösäck. Pigg och vaken och med en kul humor.”

Orrby minns hur Löfven ofta försökte läsa på rästerna. Vid ett tillfälle tampades han med den idéhistoriska översikten *Från Platon till Mao*.

”Men vi såg hur ögonen klippte och efter en stund somnade han.”

Laget hade fått en vetgirig och diskussionsglad arbetskamrat. Politiskt intresserad, SSU:are vid tretton. Och det var mamma Iris förtjänst.

Hon och grannfrun Ester Bodin hade sett hur deras pojkar Stefan och Per lockats till Cuf:s danser. Lockelsen från discoalternativen måste stoppas och de ringde arbetarkommunen i Sollefteå och bad om hjälp med att starta en SSU-klubb. Inte kunde hemsamariten Iris och pappersbruksarbetaren Tures son dansa sig in i ett borgerligt parti.

När Sunnersta Folkets hus – där pappa Ture körde bioföreställningarna – visade Bo Widerbergs Ådalen 31 föll bitarna på plats hos tonåringen och centerungdomen kunde ha sina danser.

Arbetskamraten Orrby gillade Löfven och var den som lotsade honom vidare på den fackliga banan.

”Man märkte rätt snart att han ville göra rejäla saker och att han kunde se folk i ögonen. Han var inte den som åt uppdrag, vi höll rent från såna. Han var genuint intresserad av människor, kunde lyssna och reagerade också på vad folk sa.”

Annars, menar Orrby, finns det i rörelsen en ”förhandlarsjuka” som innebär att man vet bäst från början och inte förmår ta in nya intryck.

”I bästa fall blir man framgångsrik i det slutna förhandlingsrummet, men rena döden ute hos människorna, hos medlemmarna. Löfven var inte den typen.”

Kanske är det därför han nått dit han nu nått. Han tycks, när han pratar bland medlemmarna hellre hålla en samtalston än förfäktad. Han upplevs som, vad man brukar säga nu för tiden, en kommunikatör.

Frågan är: Vad kan man begära av en svetsare från Övik? Löfven ställde själv frågan en gång under EMU-kampanjen. Han hade tagit den något otacksamma uppgiften att föra ut Metalls EMU-positiva linje och försöka övertyga den stora andel metallare som var

”En maskinhall luktar mest olja, men en svetsverkstad ...”

avvisande. Hemma i Övik kunde folk säga: ”Att en sån förständig karl som han Löfven kan vara för det där med EU.”

Det måste ha varit bland småländska metallare i Värnamo, det var sensommar och Metalls förbunds kontor tömdes på folk som kampanjade för ett ja till EMU och Löfven kunde ha gömt sig bakom det ena kongressbeslutet efter det andra och hänvisat till Europas blodiga krigshistoria och Auschwitz för att klubba ner motståndarna.

Löfven resonerade och lyssnade. Visst, han var klart och tydligt för ett ja, men nej-sägarna behandlades knappast som någon paria och Löfven själv refererade till alla de finstilta nationalekonomiska resonemang om ränte-

Sagt om Stefan Löfven:

MAMMA IRIS: "Nu har de fått en ny att skälla på. Alla får ju på käften. Men det är väl så det ska vara."

PER BODIN, bästa barndomskompisen: "Det var nog många som tyckte han var lite blyg, men jag tyckte inte det. Han var heller inte särskilt framfusig."

JANNE LARSSON, svetsare på Hägglunds: "Han var lugn och duktig på att svetsa. Men rätt som det var så var han borta och då var det väl nåt fackligt. Jag tyckte han var intresserad av det där internationella också. Ville ha med oss i i-fonden eller vad det var."

ÅKE SJÖLUND, arbetskamrat på Hägglunds: "När han förvann från svetsningen och började gå runt med en massa papper undrade vi: Får du inte kramp i fingrarna av att bära omkring allt det där? Jag sa redan för några år sedan att han tar över efter Johnsson. Han är bra, seriös. Men han klär sig lite för strikt."

ANDERS DAHLBORG, fd vd för ABB Railcars: "Löfven var en duktig förhandlare, skicklig på att föra fram facket's åsikter. Han var rejäl och uppriktig och smet aldrig från en uppgörelse."

GÖRAN JOHNSSON, avgående metallordförande: "Han har bra värderingar, är en genuin metallare, är framsynt, bestämd och lojal."

marginaler och växelkurseffekter som kunde bli verklighet om vi antingen gick med eller stod utanför.

"Att svara på allt det där är mycket begärt av en svetsare från Övik", sa han och distanserade sig från bilden av välsnord, inprogrammerad fackförbundsfunctionär.

Är det mycket begärt av en svetsare från Övik att föra 450 000 industriarbetares talan i en tid när industrijobb försvinner i en rasande takt, när andra än vi själva vill avgöra om vi ska få behålla våra kollektivavtal och där opinionsundersökningar gör en högerledare till vår näste statsminister?

I förbundshusets korridorer kan Löfven då och då stöta ihop med den som var metallordförande när han själv 1980 betalade in sin första medlemsavgift till förbundet. Bert Lundin.

En metallordförande som besatt kraften att läxa upp såväl Palme som Sträng.

Kunde Lundin kan Löfven. Medlemsantalet är ungefär detsamma. Industrin och dess arbetare väger minst lika tungt nu som då. Sverige är fortfarande ett industrisamhälle, mer kunskapsbaserat, mer rationaliserat än förr, men dock ett industrisamhälle med hundratusentals människor närmast produktionen.

När Löfven bläddrar i Metalls historik och tittar på vilka som varit hans företrädare kan han tänka: "Titta vilket gäng som har varit före mig. Ska jag...?"

Nervöst? Nej, stimulerande. Han har funderat under en tid och vägt fördelar mot nackdelar. Stimulansen att företräda så många vägt mot offentlighetens utsatthet. "Nu känns det bra, mycket bra ska jag säga, ärligt och öppet."

Och, intygar han, det kändes ungefär på samma sätt som när han skulle efterträda Orrby som kontaktombud på avdelning 8642

RC-lok underredsdelar. Och när han sedan blev gruppordförande för sjuhundra metallare på verkstan. Pirrigt men hedrande.

"Då lärde jag mig att man bara kan vara sig själv."

Men, skyndar han sig att säga och det är som att höra Zlatan få frågan om sin egen roll, men hänvisa till samspelet i fotbollslaget: IF Metall har så mycket duktigt folk överallt, på förbundet, i avdelningarna, i klubbarna.

Det får väl duga då.

Den som tar sig tid att snacka bort en stund med Löfven och klarat av hur det gick för Modo i den senaste

hockeyomgången hamnar gärna i samspråk om Lundells låtar. Och det blir titlar och årtal och texter hit och dit. "Den låt jag gillar bäst", säger han, "ligger på dubbeln från nittisex" och där finns en av Lundells verkliga sosselåtar: *Folket bygger landet*.

Men det är inte den han menar utan *Connemara*, en nära sjutton minuter virvlande, svindlande och pompöst vackert hyllning – med diktläsning och stråkkvartetter – till livet och kärleken och "den blåa, hisnande, grymma, vackra Jorden" och insikten om livets ändlighet och förgänglighet.

Stefan Löfven har, visar det sig, haft extra anledning att tänka på hur man kan hamna i livet.

Han var bara året när han kom från ett barnhem i Stockholm till Iris och Ture i Sunnersta. Hans biologiska pappa har han aldrig träffat och det dröjde till tjuugoårsåldern innan han mötte sin biologiska mamma. Hur präglas man av sånt?

"Jag var nog mest bara nyfiken. Eftersom jag hade det så bra hos Iris och Ture, som jag betraktar som min mamma och pappa, blev det aldrig något trauma för mig. Min biologiska mamma var alltid noga med att skicka presenter till jul och födelsedagar så jag visste om henne."

Kanske är det därför många tycker att han utrustats med en lyhördhet, att han betraktas som en god lyssnare och kanske är det därför han ideligen med eftertryck säger att "folk ska mötas med respekt". Och kanske är det därför han dras till textraderna i Lundells *Connemara* om att livet ska vårdas innan döden kommer som "en dimma, som ett himmelskt ljus" och att livet måste tas till vara i dag. Lundell sjunger: "Din tid är nu, din dag är nu, ditt liv levs här och nu."

Stefan, din tid är nu och, som sagt, det får väl duga då. ■

Den här dikten inleder Stefan Löfvens favoritlåt med Ulf Lundell: "Connemara" från dubbel-cd:n "På andra sidan drömmarna". Utdraget är hämtat ur boken "Texter, noter, bilder" (Wahlström & Widstrand).